

*Al dumneavoastră,
irațional*

ALTE CĂRȚI DE DAN ARIELY

Irațional în mod previzibil
Iraționalitatea benefică
Adevărul (cinstit) despre necinste

DAN ARIELY

Al dumneavoastră, irațional

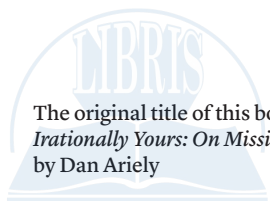
Despre ciorapi rătăciți,
formule de agățat gagici
și alte încurcături
existențiale

Cu desene de WILLIAM HAEFELI

Traducere din engleză de
Dan Crăciun

 PUBLICA

The original title of this book is:

Irationally Yours: On Missing Socks, Pick-up Lines, and Other Essential Puzzles,
by Dan Ariely

Copyright © 2015 by Dan Ariely

© Publica, 2015, pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată în orice formă sau prin orice mijloace, scris, foto sau video, exceptând cazul unor scurte citate sau recenzii, fără acordul scris din partea editorului.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ARIELY, DAN

**Al dumneavoastră, irațional : despre ciorapi rătăciți, formule de agățat gagic și alte încurcături
existențiale / Dan Ariely ;**

trad.: Dan Crăciun. – București : Publica, 2015

Bibliogr.

ISBN 978-606-722-160-2

I. Crăciun, Dan (trad.)

177.2

EDITORI: Cătălin Muraru, Silviu Dragomir

DIRECTOR EXECUTIV: Bogdan Ungureanu

DESIGN: Alexe Popescu

CORECTURĂ: Elena Bițu

DTP: Florin Teodoru

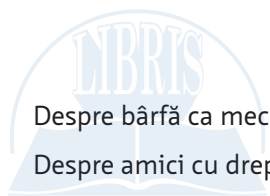
Ciudățeniilor, complicațiilor și frumuseții naturii umane

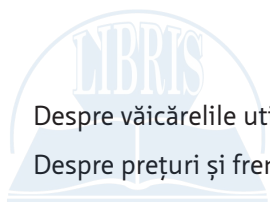
Introducere	13
-------------------	----

Bazată pe rubrica „Întreabă-l pe Ariely” din *The Wall Street Journal*

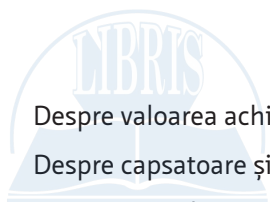
Despre escaladarea obligațiilor	17
Despre arta și bucuria de a spune nu	18
Despre nemulțumirea produsă de Netflix	21
Despre dietă	24
Despre împrumuturi uitate și iertate	27
Despre mariaj și modelele economice	29
Despre rețelele de socializare și normele sociale	31
Despre cafeaua Kopi Luwak	34
Despre calamitatea cumpărării verighetelor	37
Despre violarea normelor sociale și pârlăcioși	40
Despre diversitate ca extensie a memoriei	42
Despre avantajele unui spațiu aglomerat	44
Despre angajarea unui bun (și gratuit) sfătuitor	47
Despre efectul usturoiului	49
Despre pomana dată săracilor	50
Despre bunicuțe și planuri de acțiune	53
Despre cum să fii mai isteț decât ceilalți clienți ai băii publice	56

Despre bărfă ca mecanism de coordonare socială	58
Despre amici cu drepturi speciale	60
Despre obiceiul de a cugeta în timp ce alergăm	63
Despre bucuria lucrului bine făcut	64
Despre arta de a face multitasking	67
Despre telefoanele date acasă	69
Despre toasturi și superstiția ideală	71
Despre formulele de agățat gagici și complimente	73
Despre iluzia muncii	75
Despre nefericire și umanitatea împărtășită	77
Despre mașinile de fițe	79
Despre ținuta nepotrivită	82
Despre explorarea necunoscutului	84
Despre testarea relațiilor	87
Despre divorț și deciziile bune	89
Despre investițiile în consultanți financiari	92
Despre dreptate și împărțirea hranei cu verighetele	94
Despre internet și viața socială	96
Despre ce se așteaptă de la noi când ieșim în oraș cu cineva sau dorim să fim angajați	98
Despre modul în care învățăm să luăm decizii mai bune (poate)	101
Despre forța așteptărilor	103
Despre comunicarea unui sentiment de siguranță	106
Despre cadoul perfect	107
Despre mâncare și copii	110

Despre văicărelile utile	112
Despre prețuri și frenezia licitației	115
Despre transmiterea stresului și grija față de cei vârstnici	117
Despre noroc văzut ca o loterie cu extrageri multiple	119
Despre ciorapi și psihologia supranaturalului	121
Despre zeciuală	123
Despre clișeele vârstei mijlocii	126
Despre infideli și alibiuri	128
Regrete la micul dejun	131
Despre activitățile nocturne	133
Despre joaca de-a părinții	136
Despre conturile comune	139
Despre bătaia vinului de Bordeaux	142
Despre altruism în ambuteiaje	145
Despre așteptarea în gol	148
Despre forțarea deciziilor dând cu banul	152
Despre norme și gunoaie	154
Despre cum să faci ca fumatul să pară periculos	159
Despre aventuri ca investiții	160
Despre calitatea, și nu cantitatea, iraționalității	162
Despre „ajutorul” de care au nevoie oamenii ca să se pensioneze	163
Despre moralitatea corectării greșelilor	164
Despre cine suntem și cine dorim să fim	165

Despre valoarea achitării separate a notei de plată	168
Despre capsatoare și monede de 25 de cenți	171
Despre pauzele pentru exerciții fizice	173
Despre memorie	176
Despre cărți tipărite și înregistrate audio	179
Despre suflete și pariul lui Pascal	182
Despre etalarea ostentativă a prețului	184
Despre materii și profesori	186
Despre (lipsa de) autocontrol	189
Despre cele trei elemente ale unui act de cumpănire	192
Despre timpul pierdut în căutarea unei decizii	193
Despre rentabilitatea investițiilor la bufet	195
Despre punerea întrebărilor potrivite	198
Despre gogoși și liberul-arbitru	201
Despre cea mai optimistă zi a anului	202
Despre investițiile emoționale la bursă	203
Despre navetă și adaptare	206
Despre călătoria cu uscătorul de rufe până la Tucson	209
Despre avansări și iluzia progresului	211
Despre distanțarea față de emoție și atenție	214
Despre așteptarea fericirii viitoare	216
Despre blestemul cunoașterii	221

Noi întrebări și sfaturi

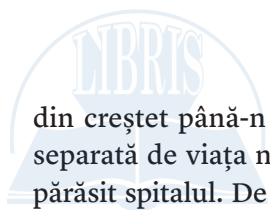
Despre sexul nesatisfăcător	223
Despre șoareci și piețe	225
Despre relaxare	227
Despre scurtare și sinceritate	228
Despre tocurile cui	229
Despre reguli ca mijloace de a învinge semnalele negative	230
Despre impozite și Mitzvah	232
Despre servicii de rahat	235
Despre aversiunea față de pierdere și sport	236
Mulțumiri	239

Iată o posibilă justificare rațională: capacitatea mea de a observa natura umană și de a reflecta asupra ei își are rădăcina în rănilor pe care le-am suferit și în neîncetatele lor efecte – din pricina cărora mi-a fost răpită adolescența, am purtat arsuri de gradul III pe aproximativ 70% din corp, am petrecut aproape trei ani la spital, am cunoscut zilnic dureri considerabile, am avut parte întruna de experiența disfuncționalităților din sistemul medical și am rămas cu cicatrici extinse, care m-au făcut să mă simt nelalocul meu în majoritatea ocaziilor sociale. Combinate, aceste elemente (așa sună justificarea rațională) m-au făcut un mai bun observator al vieții. Totodată, m-au determinat să studiez științele sociale.

Să nu mă înțelegeți greșit; nu cred că merita să sufăr acele răni. Nimeni nu poate justifica rațional atâta durere și suferință. Dar experiențele complexe ale arsurilor mele, timpul petrecut la spital și viața trăită de nevoie cu dizabilități și cicatrici întinse au fost microscopul prin care eu am privit viața. Din această perspectivă am putut să observ o vastă suferință umană. Am văzut oameni care și-au învins durerea și au triumfat asupra ei, dar i-am văzut și pe aceia care s-au dat bătăuți. Am suportat diferite proceduri medicale și am fost martorul unor bizare interacțiuni umane. De la distanța patului meu de spital, am putut să-i observ pe cei din jur ducând viața lor normală, să mă minunez de obiceiurile oamenilor și să emit ipoteze despre motivele care ne fac să acționăm așa cum o facem.

Din cauza cicatricilor mele, a suferinței, a unor proteze medicale cu aspect ciudat și a bandajelor care mă acopereau

din creștet până-n tălpi, sentimentul că trăiesc într-o lume separată de viața normală de zi cu zi nu a dispărut când am părăsit spitalul. De cum am făcut primii pași înapoi spre realitatea pe care cândva o consideram de la sine înțeleasă, perspectiva mea s-a lărgit, ajungând să cuprindă mai multe activități cotidiene banale, precum modul în care facem cumpărături, șofăm, ne implicăm în acțiuni de voluntariat, interacționăm cu colegii de serviciu, riscăm, luptăm și ne purtăm necugetat. Și, desigur, nu m-am putut împiedica să remarc țeșătura întortocheată din care e alcătuită viața amoroasă.

Din această perspectivă, m-am îndreptat spre studiul psihologiei. Foarte curând, viața mea personală și cea profesională au devenit foarte strâns împletite. Mi-am amintit medicamentele placebo pentru calmarea durerilor și am efectuat experimente prin care am încercat să înțeleg mai bine efectele speranței în tratamentele aplicate durerii. Mi-am adus aminte unele vești rele pe care le-am primit la spital și am încercat să-mi dau seama cum ar putea să fie comunicate cel mai bine pacienților veștile proaste. Au fost multe alte teme care au trecut hotarul dintre aspectele personale și cele profesionale și, cu timpul, am aflat din ce în ce mai multe despre propriile mele decizii și despre comportamentele celor din jur. Asta se întâmpla cu mai bine de douăzeci și cinci de ani în urmă și, de atunci încoace, mi-am dedicat cea mai mare parte din timp încercării de a înțelege mai bine natura umană, vizând în primul rând momentele în care greșim și ceea ce se poate face pentru a îmbunătăți deciziile, acțiunile și rezultatele noastre.

După ce am scris timp de mulți ani articole științifice pe aceste teme, am început să scriu despre cercetările mele și implicațiile lor într-un stil mai colocvial și mai puțin academic. Poate fiindcă am descris modul în care cercetările mele au

rezultat din propriile mele experiențe dificile, mulți oameni au început să-mi împărtășească problemele lor personale. Uneori doreau să știe ce pot spune științele sociale despre o experiență particulară din viața lor, dar cel mai adesea, îmi puneau întrebări legate de propriile lor încercări și decizii.

În vreme ce răspundeam pe cât puteam de multor cereri, mi-a devenit evident faptul că unele întrebări erau de interes general. Și în 2012, cu permisiunea oamenilor care mi s-au adresat, am început să răspund public unora dintre întrebările de ordin mai general în rubrica mea „Întreabă-l pe Ariely“ din *Wall Street Journal*. Cartea pe care o țineți acum în mână cuprinde unele răspunsuri editate și extinse din seria de articole, la care se adaugă unele întrebări și răspunsuri care n-au mai apărut până acum în presă. Lucrul cel mai important, această carte include o serie de caricaturi minunate, semnate de talentatul William Haefeli, care, în opinia mea, adâncesc, îmbunătățesc și largesc răspunsurile mele.

Acum cartea vă aparține. Pe lângă abilitatea mea de a găsi justificări raționale, fac toate astea sfaturile mele mai prețioase, mai exacte sau mai utile? Vă las pe voi să judecați.

Al dumneavoastră, irațional,
DAN ARIELY

DESPRE ESCALADAREA OBLIGAȚIILOR

Dragă Dan,

În fiecare an, când se apropie Crăciunul, mă simt obligată să trimit felicitări de Crăciun tuturor celor pe care-i cunosc și, în fiecare an, numărul felicitărilor pe care le expediez este tot mai mare. Acum lucrurile îmi scapă oficial de sub control. Pot să fac o schimbare și să trimit felicitări numai prietenilor care-mi sunt realmente apropiați?

– HOLLY

Acum câțiva ani, am fost hirotonisit de Biserica Umanismului Spiritual și, prin urmare, am sentimentul că sunt în măsură să-ți spun că este perfect în regulă să trimiți felicitări numai bunilor tăi prieteni. Ca specialist în științe sociale, nu cred că vreunul dintre cei pe care i-ai omis se va simți jignit și s-ar putea ca mulți dintre ei nici să nu bage de seamă. Făcând acest pas, le vei atenua, de asemenea, sentimentul că sunt obligați să-ți trimită la rândul lor o felicitare la anul – așa că, procedând astfel, îi ajuți și pe ei să rezolve aceeași problemă. Iar dacă vrei cu adevărat să scapi de nebunia urărilor de Crăciun, există întotdeauna iudaismul.

Prieteni, speranțe, fericire

DESPRE ARTA ȘI BUCURIA DE A SPUNE NU

„Și de cum au isprăvit tot ceea ce aveau înscris pe lista cu lucruri de făcut, au trăit pe urmă fericiți până la adânci bătrâneți.”

Dragă Dan,

Recent am fost promovată și acum primesc tot felul de cereri legate de niște activități care au prea puțin de-a face cu ceea ce îndrăgesc în jobul meu. Recunosc cât de important este să-mi ajut colegii și organizația ca întreg, dar aceste activități diferite îmi răpesc prea mult timp și mă pun în imposibilitatea de a-mi vedea de treburile mele. Cum aș putea să-mi fixez mai bine prioritățile?

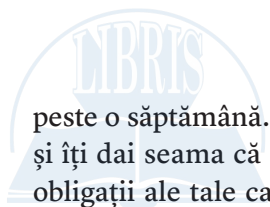
– FRANCESCA

Ei, da – riscurile succesului. De regulă, avansările sună bine, dar odată ce le obținem, adeseori ne dăm seama că ele sunt însoțite de solicitări și neplăceri suplimentare. (Bizar, se pare că nu ținem minte această lecție de la o avansare la alta, așa că de fiecare dată suntem surprinși când descoperim aceste costuri suplimentare.)

Să revenim la întrebarea ta. Iată cum bănuiesc eu că arată noua ta viață: în fiecare zi, niște colegi drăguți, pe care dorești să-i ajuți, te roagă să faci ceva pentru ei. Înainte de toate, rugămintea se referă de obicei la ceva de făcut peste mult timp – să zicem peste o lună. Te uiți în agendă și pare destul de goală, așa că-ți spui: „De vreme ce sunt liberă peste o lună, cum aș putea să refuz?” Dar este o greșeală. Viitorul tău nu va fi realmente atât de lejer; detaliile încă nu au fost introduse în agendă. Când sosește ziua cu pricina, vei avea de făcut tot felul de lucruri, iar farfuria ta va fi gata să dea pe dinafară – chiar și fără cerințele suplimentare ale acestei rugăminti. În acel moment vei dori să nu fi spus da.

Aceasta este o problemă foarte des întâlnită și aș vrea să-ți propun trei instrumente simple, care te pot ajuta să te ții de prioritățile dorite de tine.

În primul rând, de fiecare dată când vine rugămintea, întreabă-te ce-ai face dacă lucrul solicitat ar trebui rezolvat

peste o săptămână. În acest cadru temporal, te uiți în agendă și îți dai seama că ar urma să anulezi unele dintre celelalte obligații ale tale ca să-ți faci timp și pentru noua solicitare. Dacă ai anula niște activități ca să-ți faci timp, dă-i bătaie și acceptă. Dar dacă nu i-ai acorda prioritate față de alte obligații, spune deschis nu.

Al doilea instrument: când primești o solicitare, imaginează-ți că te uiți pe agendă, ca să verifici dacă poți răspunde afirmativ, și descoperi că ziua îți este complet ocupată, fără posibilitatea de a face vreo reprogramare – poate că ești plecată din oraș. Acum încearcă să măsoară reacția ta emoțională la aflarea veștii. Dacă te întristează, dă-i bătaie și acceptă rugămintea. Pe de altă parte, dacă te simți ușurată că nu poți s-o faci, refuză.

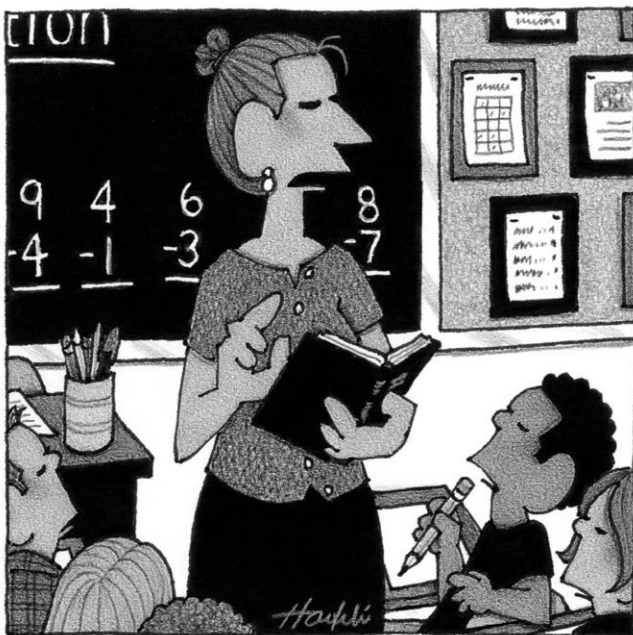
În sfârșit, exersează folosirea unuia dintre cele mai frumoase cuvinte din limba engleză: „*cancel-elation*“, încântarea care ne cuprinde când se contramandează ceva. Ca să utilizezi acest instrument, imaginează-ți că ai acceptat această rugămintă concretă, care, ulterior, s-a contramandat. Dacă poți să te simți plină de veselie, tocmai ai avut parte de experiența *cancel-elation* și ai primit răspunsul.

Loc de muncă, decizii, gândire pe termen lung

* Joc de cuvinte intraductibil: *to cancel* = a contramanda, a anula; *elation* = exaltare, jubilație; din substantivul *cancellation* – acțiunea de a contramanda – se derivă expresia invocată de Ariely: *cancel-elation*. Un fel de „contramanda-regalare” (n.t.).

DESPRE NEMULȚUMIREA PRODUSĂ DE NETFLIX*

„Dacă aveți zece ouă într-un coș, din care două cad pe jos și se sparg, cât veți fi de supărați?”

* Netflix este un canal american de filme și seriale de televiziune; concurent tot mai serios al HBO, transmite nu pe cablu, ci prin internet, precum Voyo de la noi (n.t.).

Dragă Dan,

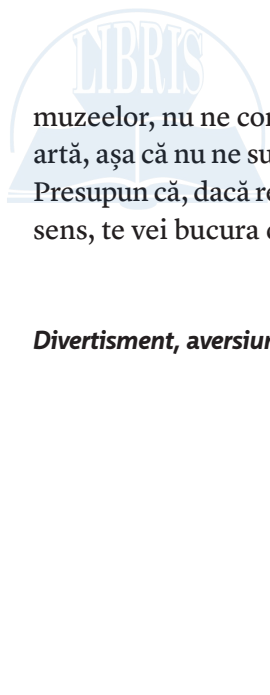
Sunt de multă vreme abonată la Netflix. De curând, Netflix a scos din oferta sa cam 1 800 de filme, adăugând în schimb câteva foarte bune. Știu că, probabil, n-aș fi văzut niciunul dintre acele 1 800 de filme, dar sunt totuși supărată din cauza deciziei lor și mă gândesc serios să-mi rezilies contractul cu Netflix. De ce am acest sentiment?

– KRISTEN

Eu însumi sunt un mare amator de filme și înțeleg încurcătura în care te afli. Principiul care stă la baza acestei reacții emoționale, stârnite de dispariția acelor filme, este aversiunea față de pierdere. Aceasta reprezintă unul dintre cele mai elementare și bine înțelese principii din științele sociale. Descoperirea fundamentală este faptul că pierderea unui lucru provoacă un impact emoțional mai puternic decât câștigul altui lucru de aceeași valoare. Revenind la Netflix, implicația este că ștergerea filmelor din contul tău este percepută ca o pierdere și, din acest motiv, este mult mai dureroasă. Impactul aversiunii față de pierdere poate fi atât de puternic, încât dispariția de pe listă a unor filme nu-prea-grozave poate să te supere mai tare decât te bucură accesul la niște filme obiectiv mai bune.

O altă implicație a aversiunii față de pierdere este faptul că, în vreme ce vechii abonați ai Netflix, așa cum ești tu, vor privi noua colecție de filme de pe Netflix într-o lumină oarecum negativă, regretând paguba suferită, noii abonați, care văd noul set de filme fără să fi avut experiența unei pierderi, vor privi oferta actualizată într-o lumină mult mai pozitivă.

Având în vedere acest aspect, sugestia mea este să încerci să te gândești la Netflix mai degrabă ca la un muzeu. Un serviciu care îți furnizează nu anumite filme, ci o varietate de divertisment optim, administrat de niște curatori. În cazul

muzeelor, nu ne considerăm a fi proprietarii vreunei opere de artă, așa că nu ne supărăm atunci când expozițiile se schimbă. Presupun că, dacă reușești să-ți redefinești perspectiva în acest sens, te vei bucura de Netflix într-o mai mare măsură.

Divertisment, aversiune față de pierdere, valoare

DESPRE DIETĂ

„Eu nu mănânc. Asta-i automedicație.”

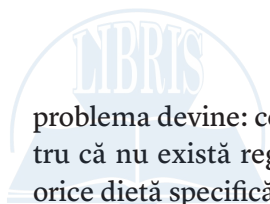
Dragă Dan.

Întrebarea mea este, probabil, una foarte des întâlnită, de vreme ce toată lumea pare să țină dietă la un moment dat. Iată întrebarea: de ce îngăduim plăcerii imediate de-a mânca să copleșească intențiile noastre pe termen lung? De ce ne sabotăm la nesfârșit sănătatea? Și cum putem să ținem în frâu dorința noastră de a mânca și de a ne ghiftui?

– DAFNA

După cum ai arătat, în esență regimul alimentar este potrivit naturii noastre lăuntrice. Se întâmplă adeseori să avem idealuri fantastice despre sinele nostru viitor. Ce vom face și ce nu vom face, ce decizii vom lua și nu vom lua. Dar când vine vorba de deciziile noastre din viața de zi cu zi, adeseori considerentele pe termen scurt au câștig de cauză, iar speranțele și dorințele noastre pe termen lung ajung pe bancheta din spate (uneori se mută chiar în portbagajul mașinii). Când nu ne este foame și cineva ne întreabă câte deserturi vom mânca luna următoare, ne putem gândi că ne vom mărgini la unul, poate două, cel mult. Totuși, când suntem la restaurant și chelnerul ne pune în față meniul cu deserturi (sau, și mai rău, tava cu bunătăți) și vedem că desertul nostru preferat se găsește pe lista de opțiuni, ne facem o idee foarte diferită despre importanța nevoii de a lua imediat un desert. Vedem prăjitura cu trei sortimente de ciocolată și prioritățile noastre sunt altele. În economia comportamentală, numim acest fenomen „biasul focalizării asupra prezentului”.

Mai presus de toate, o dietă este greu de ținut – mult mai greu decât să renunți la fumat, de exemplu. De ce? Pentru că în cazul fumatului, suntem sau fumători, sau nefumători. Când vine vorba de dietă, nu ne mai putem împărți cu ușurință în mâncători și nemâncători. Trebuie să mâncăm, astfel încât

problema devine: ce mâncăm și exact când ne oprim? Și pentru că nu există reguli foarte precise de oprire din mâncat, orice dietă specifică devine foarte greu de ținut.

Așadar, ce-i de făcut în această problemă? Cea mai simplă abordare este să conștientizăm dimensiunea acestei provocări și să încercăm din greu chiar de la început să evităm a ne expune acelor feluri de mâncare care dăunează dietei noastre. Dacă nu avem în casă nici fir de prăjitură, vom mânca, probabil, mai puține prăjituri. Și dacă înlocuim prăjitura cu ardei iute, vom mânca ardei, pentru că sunt la îndemână. Putem să decidem că desertul este de-a dreptul inacceptabil. Sau poate că avem voie desert numai de Sabat. O altă regulă utilă și relativ simplă este să nu permitem în casă niciun fel de băuturi răcoritoare și pachetele cu aperitive. O astfel de abordare, bazată pe aplicarea unor reguli stricte, de tip religios, în dieta noastră poate fi foarte utilă. Adoptând astfel de reguli, vom fi în stare să recunoaștem mai bine dacă ne ținem sau nu de planurile noastre pe termen lung, iar asta ar trebui să ne ajute să întărim comportamentul dorit de noi.

Dietă, autocontrol, reguli

DESPRE ÎMPRUMUTURI UITATE ȘI IERTATE

Dragă Dan,

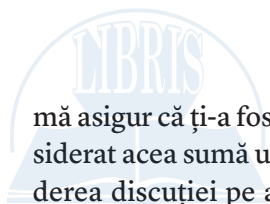
Cu mulți ani în urmă, o prietenă m-a rugat să-i împrumut o sumă considerabilă de bani. Atunci am fost fericită s-o ajut, dar sunt ani de când i-am dat banii, ea nu a mai pomenit nimic de ei, iar umbra acestui împrumut întuneacă relația noastră. Ce trebuie să fac? Ar trebui să-i spun ceva?

– MARIEL

Întrucât tu ești aceea care i-a făcut ei o favoare și i-ai împrumutat banii, socotești probabil că ei îi revine obligația să abordeze subiectul. Poate fi adevărat dintr-o perspectivă morală, dar problema este că, odată ce i-ai dat banii cu împrumut, ai modificat raportul de putere în cadrul relației voastre, iar această asimetrie face ca ei să-i fie mult, mult mai greu să deschidă o discuție pe această temă.

Indiscutabil, cineva trebuie să atingă subiectul și, dată fiind dinamica asimetrică de putere, cred că tu ar trebui s-o faci.

Odată ce am decis că tu ar trebui să începi discuția, următoarea întrebare este ce să-i spui. Dacă ai nevoie de bani, aș spune ceva de genul următor: „Acum câțiva ani am fost încântată să-ți împrumut niște bani, dar în următoarele câteva săptămâni încerc să fac ordine în conturile mele și am nevoie să știu când ar fi momentul potrivit să mi-i restitui”. Dacă nu-ți trebuie banii și vrei să-i dăruiești prietenei tale, aș spune ceva cam așa: „Acum câțiva ani mi-ai cerut niște bani și voiam să

mă asigur că ți-a fost clar de la început că întotdeauna am considerat acea sumă un dar pentru tine“. Indiferent cum, deschiderea discuției pe acest subiect va fi un pic stânjenitoare pe termen scurt, dar pe termen lung, ar putea să vă salveze prietenia.

Bani, prieteni, daruri

DESPRE MARIAJ ȘI MODELELE ECONOMICE

„Nu ar fi corect ca noi să ne căsătorim până când nu pot face același lucru și persoanele gay. Asta-i povestea mea și nu renunț la ea.”

Dragă Dan,

Un amic economist mi-a spus odată că mariajul e ca și cum ai paria cu cineva jumătate din tot ceea ce posezi că-ți vei iubi partenerul pe vecie. Ești de acord?

– SHANE

Economiștii au o mulțime de modalități interesante de a privi comportamentul uman. Unele dintre ele sunt profund greșite, însă chiar și acestea sunt adeseori interesante și câteodată utile. A trata căsătoria ca pe un joc de noroc este un superb exemplu de perspectivă economică deopotrivă eronată și utilă. A descrie o profundă legătură socială și amoroasă ca pe o miză jucată la cazinou exclude o mare parte din relația socială (componenta eronată), dar subliniază, de asemenea, marele potențial de pierdere, pe care frecvent oamenii nu-l iau în calcul atunci când decid să se căsătorească (partea utilă). În mare am bănuiala că această perspectivă particulară asupra mariajului este mai mult greșită decât utilă, dar iată trei lucruri de care sunt sigur:

În primul rând, în vreme ce descrierea mariajului ca pe un pariu poate fi o poveste utilă pentru ne îndemna să fim precauți, nu așa gândesc oamenii despre viața lor împreună, despre copiii, angajamentul și planurile lor de viitor. În al doilea rând, sunt de asemenea sigur că, în vreme ce poate fi amuzant să gândești mariajul altora ca pe un pariu, nu trebuie să fim tentați a gândi astfel despre propria noastră relație. În sfârșit, sunt sigur, de asemenea, că nu trebuie nici măcar să pomenim această perspectivă jumătății noastre.

Relații, speranțe, predicții

DESPRE REȚELELE DE SOCIALIZARE ȘI NORMELE SOCIALE

„Leneș? M-am spetit pe rețelele de socializare.”

Dragă Dan,

Care este funcția butonului „Like” de pe Facebook? De ce Facebook nu are opțiuni precum „Dislike” sau „Hate”, de exemplu?

– HENRY

Butonul „Like” de pe Facebook este mai mult decât un mod de a reacționa față de ceilalți. Este un mecanism de coordonare socială, care ne spune cum putem să răspundem și cum ar trebui s-o facem. Ne dă o instrucțiune subtilă despre ceea ce este OK (și nu OK) să postăm și ne spune cu delicatețe cum putem și cum nu putem să ne comportăm pe Facebook. Adăugarea unor butoane precum „Dislike” sau „Hate” ne-ar modifica atitudinea când citim diferite postări; ne-ar îndemna să avem reacții mai negative și, bănuiesc eu, foarte curând ar distruge atmosfera pozitivă a acestei rețele de socializare. Cât despre ceea ce merită făcut, preferința mea ar fi să se adauge un buton pentru „Love”.

.....

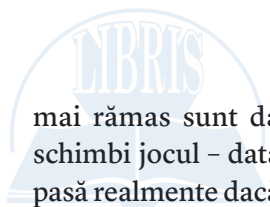
Dragă Dan,

Am absolvit colegiul acum câțiva ani. De atunci, viața mea socială s-a limitat la Facebook. Și nu mă satisface nici pe departe.

– JAMES

Facebook are numeroase aspecte minunate, dar sunt de acord cu tine că nu poate înlocui contactele umane directe, față-în-față.

Pe când erai la colegiu, ai avut, probabil, o tumultuoasă viață socială, dar ai acumulat, probabil, și împrumuturi bancare studentești. Acum partea socială s-a sfârșit și tot ce ți-a

mai rămas sunt datoriile la bancă. Poate că e vremea să schimbi jocul – data viitoare când mai crezi că nimănui nu-i pasă realmente dacă mai trăiești sau ai murit, încearcă să nu-ți achiți câteva rate. Foarte curând, ți se va acorda foarte multă atenție.

Social media, emoții, norme sociale

DESPRE CAFEAUA KOPI LUWAK

„Da, a fost testată pe iepuri, cărora pur și simplu le-a plăcut la nebunie.”

Dragă Dan,

În timpul unei excursii recente la Los Angeles, m-am oprit la o cafenea care oferea o cafea foarte scumpă, numită kopi luwak sau civet. Am întrebat de ce costă atât de mult, iar cafegiul mi-a relatat istoria procesului special prin care se produce acest sortiment. Un animal indonezian, ce seamănă cu o pisică, numit civet, mănâncă fructele arborelui de cafea, după care le elimină sub forma unor boabe. Pe urmă, oamenii strâng aceste boabe „procesate” și le utilizează ca să facă o fiertură extrem de neobișnuită, despre care se spune că este mai dulce decât traseul parcurs de la origine. Se poate vinde cu sute de dolari livra [1 pound = 0,45 kg]. Am fost curios, dar nu îndeajuns de interesat (sau de curajos) ca să o cumpăr – cu atât mai puțin s-o beau. Îmi poți explica de ce sunt oamenii dispuși să plătească așa ceva?

– CHAHRIAR

În primul rând, cred că ai făcut o greșală. Trebuia să fi plătit și să fi încercat o ceașcă – în parte fiindcă ești încă în mod limpede curios în legătură cu această cafea unică și neobișnuită, iar pe de altă parte, ai fi avut de spus o poveste mult mai personală și mai interesantă (și ce contează câțiva dolari în comparație cu o poveste reușită?). Prin urmare, data viitoare când mai treci pe lângă o cafenea unde se servește kopi luwak, vezi cum e – poate dai o dublă lovitură și capeți și ceva păr și toate celelalte accesorii.

În ceea ce privește calitatea cafelei de civet: materialul promoțional pe care l-am găsit spune că civetele știu cum să culeagă cele mai bune boabe de cafea și că sistemul lor digestiv fermentează boabele, reducând aciditatea lor și furnizând o cafea mult mai bună. (Habar n-am exact cum se întâmplă asta, dar povestea este interesantă.)

Iar marea întrebare este de ce sunt oamenii dispuși să plătească atât de mult pentru cafeaua civet? Un motiv este că plă-